

U.2015B.396

Erstatning uden for kontraktsforhold 111.3 - Forvaltningsret 3.3 - Veje og vand 1.1 og 1.2

Kommuners ansvar for vintervedligeholdelse

- ◆ *Hver vinter opstår der på grund af vejrliget mere eller mindre alvorlige skader på ting og personer. Langt hovedparten af landets veje, stier og fortove er undergivet kommunal administration. I artiklen undersøges rammerne for kommunernes ansvar for vintervedligeholdelsen af offentlige færdselsarealer gennem en analyse af den foreliggende praksis, der forsøges systematiseret i nogle hovedtemaer. Artiklens konklusioner perspektiveres til det ansvar, der påhviler kommunen, når denne optræder som grundejer og/eller arbejdsgiver.*

Af advokat Jens Andersen-Møller og advokatfuldmægtig Kristian Torp, Holst, Advokater

1. Baggrund

Ved lov nr. 1520 af 27. december 2014 blev vejlovgivningen samlet i to love, vejloven og privatvejsloven, mod tidligere fire love. Reglerne om vintervedligeholdelse, der tidligere fandtes i renholdelsesloven, er i dag indeholdt i vejlovens kapitel 8 om sne-rydning, glatførebekæmpelse og renholdelse, der overordnet set viderefører den hidtidige retsstilling. Loven er en rammelov, der i vidt omfang overlader det til den enkelte kommune at bestemme, hvor og hvordan vintervedligeholdelse gennemføres. Kommunen kan f.eks. bestemme, i hvilken rækkefølge fortove, veje og stier skal sneryddes og glatførebekæmpes, også således at visse veje og stier slet ikke skal vintervedligeholdes.(1)

De danske kommuner, der efter vejlovens § 12 er ansvarlige for landets kommuneveje, administrerede i 2014 ca. 70.500 km vej. Som grundejere er kommunerne herudover ansvarlige for ganske betydelige arealer. Både som vejmyndighed og som grundejer er kommunen forpligtet til at forestå vintervedligeholdelsen, og hvis denne er mangelfuld, kan kommunen ifalde ansvar for skader opstået som følge heraf.

2. Vejmyndighedens opgaver

Ansaret for forvaltningen af kommunevejene påhviler som nævnt kommunalbestyrelsen, der benævnes vejmyndighed, jf. vejlovens § 3, stk. 1, nr. 1, dog således at kommunen efter vejlovens § 64, stk. 1, kan bestemme, at pligten til snerydning og/eller glatførebekæmpelse skal påhvile ejere af tilgrænsende ejendomme. Efter lovens § 64, stk. 2, kan kommunen alene træffe beslutning herom for et areal med en bredde på maksimalt 10 meter og kun for det til ejendommen nærmest liggende fortov.(2)

Vejmyndighedens almindelige forpligtelse til at vedligeholde sine veje er fastlagt i vejlovens § 8, hvorefter vejmyndigheden er forpligtet til at »holde sine offentlige veje i den stand, som trafikens art og størrelse kræver«.(3) Også ved vintervedligeholdelsen er udgangspunktet, at vejene skal holdes i *den stand, som trafikens art og størrelse kræver*.

De nærmere rammer for vintervedligeholdelsen er fastlagt i lovens kapitel 8 om »Sne-rydning, glatførebekæmpelse og renholdelse«. Det påhviler efter § 62, stk. 1, nr. 1 og 2, vejmyndigheden at sørge for sne-rydning og glatføreforanstaltninger på offentlige veje og stier. Efter § 62, stk. 2, bestemmer vejmyndigheden selv sne-rydningens omfang og rækkefølge, herunder på hvilke offentlige stier sne-rydningen skal finde sted. Vejmyndigheden kan endvidere bestemme, at enkelte vejstrækninger helt skal undtages fra sne-rydning, jf. § 62, stk. 3 og 4.

Det er således efter vejloven op til den enkelte kommune at fastsætte retningslinjerne for vintervedligeholdelsen. Vejdirektoratets

Vinterudvalg har til brug herfor i samarbejde med repræsentanter for vejmyndighederne udarbejdet et paradigma, som skal bidrage til et fælles udgangspunkt for vejmyndighederne.(4) Paradigmaet indeholder eksempler på retningslinjer og servicemål defineret i 6 vintervejklasser og 4 vinterstiklasser.

397

Vinterudvalget har varslet, at udvalget i anledning af lovændringen vil udarbejde et revideret paradigma til brug for vinteren 2015/2016. Ændringen har til formål at bringe overensstemmelse mellem paradigmaet og gældende lovgivning. Som noget nyt reduceres antallet af vintervejklasser fra 6 til 4, der samtidig farvekod- des, således at kommuner og i særdeleshed politimyndigheden fremadrettet kan trække kort med angivelse af vedligeholdelsesniveau.(5)

Det er med paradigmaet hensigten, at den enkelte kommune skal indpasse veje og stier i de angivne klasser efter et »laveste fællesnævner«-princip. En vej kan således gives en højere, men ikke lavere, vejklasse, end paradigmaet foreskriver. Ved indplacering af vejene i de enkelte klasser må det fortsat forventes, at kommunerne vil lægge vægt på bl.a. trafikintensitet, trafiksikkerhed, hospitals- og skoleruter, kollektiv trafik, vigtige erhvervs-mæssige ruter mv. De enkelte vejes placering skal fremgå af kommunens regulativ, eller af et lignende regulativ, der også efter den nye lov skal offentliggøres.(6)

3. Vejmyndighedens erstatningsansvar

Såfremt glatførebekæmpelsen, herunder retningslinjerne for glatførebekæmpelsen, er mangelfuld, kan kommunen blive pålagt erstatningspligt for skade, der er opstået på grund heraf.

Kommunens ansvar for vintervedligeholdelsen kan opdeles i et ansvar for at sikre udarbejdelse og ajourføring af et forsvarligt regulativ, samt et ansvar for at udføre vintervedligeholdelse i henhold til dette. For begge sagstyper er det kendetegnende, at kommunens indsats nødvendiggør en prioritering med betydelige politiske og ressourcemæssige overvejelser. Hensynet til kommunens prioriteringsret synes i særlig grad at have fundet vej til domstolens afvejning i de (få) sager om forsvarligheden af kommunens regulativer, men genfindes også i større eller mindre udstrækning i sager om kommunernes udførelse af vedligeholdelsesarbejdet.

Forholdet er naturligvis anderledes, hvis skaden opstår, fordi en person glider i det salt, kommunen er ved at sprede. Her er kommunens skøn ikke til pådømmelse, og ansvarsnormen må derfor være den samme som for private skadevoldere. Sådanne sager ses imidlertid kun sjældent i praksis, se dog VLD af 25. maj 1982 (1605/1980) vedrørende den dagældende vejlovs § 10, hvor selve sne-rydningen havde medført en høj og bred bræmme mellem kørebanen og fortovet. Vedrørende kommunens placering af snebunker i forbindelse med sne-rydningen kan henvises til de frifindende domme U 1953.188 Ø og U 1967.299 H. Disse særegne erstatningstvister, der kun har ringe praktisk betyd-

ning, skal ikke uddybes nærmere i det følgende, der i stedet vil fokusere på de ovenfor beskrevne to typeområder.

3.1 Kommuner (og offentlige myndigheders) ansvar for prioritering af ressourcer

Det er kendetegnende for sager om offentlige myndigheders erstatningsansvar, at domstolene udviser tilbageholdenhed ved prøvelsen af myndighedens prioritering og fordeling af de til rådighed værende ressourcer.

Den ledende dom er U 1985.368 H, hvor Højesteret frifandt Odder Sygehus i en sag, hvor en kvinde fik hjertestop på en opvågningsafdeling efter en banal operation på sygehuset. Det blev lagt til grund, at et senere dødsfald formentlig ikke var indtrådt, hvis sygehuset havde haft en opvågningsstue som de store sygehuse i amtet. Der var ikke begået lægelige fejl, og da sygehusets indretning eller organisering ikke havde været uforvarlig, kunne sygehuset ikke pålægges erstatningsansvar. Af højesteretsdommer Pontoppidans kommentar til dommen fremgår, at afgørelsen efter rettens opfattelse først og fremmest angik et politisk-økonomisk spørgsmål, hvilke ressourcer der skulle stilles til rådighed for sygehusvæsenet, og hvordan disse skulle bruges. Herom udtaler Pontoppidan:(7)

»Det må derfor inden for ret vide rammer - på det foreliggende område afgrænset af det lægeligt forsvarlige - tilkomme de politiske instanser at fastsætte standarden, og man fandt ikke, at det kan være domstolens opgave gennem tilkendelse af erstatning at gribe korrigerende ind over for det serviceniveau, som er resultat af de politiske organers beslutninger.«(8)

Dommen og kommentaren til denne er udtryk for, at culpavurderingen påvirkes af ressourcesituationen, og at domstolene som udgangspunkt ikke vil blande sig i prioriteringen af ressourcer.(9) Det beror således ofte på et skøn,(10) i hvilken rækkefølge en offentlig myndighed skal løse sine forskellige opgaver, og hvor stor indsatsen

398

bør være på forskellige områder og enkelte opgaver. Myndigheder kan derfor langt hen ad vejen selv afgøre, hvilke opgaver de kan og bør prioritere.(11)

3.2 Vejmyndighedens prioritering af vintervedligeholdelsesindsatsen

Ved afgørelsen af, om en kommune er ansvarlig for (manglende eller utilstrækkelig) vintervedligeholdelse, er det dansk rets almindelige regler om erstatning uden for kontrakt, der finder anvendelse. Kommunen ifalder alene erstatningsansvar, såfremt der kan påvises fejl eller forsømmelser i forbindelse med tilrettelæggelsen og/eller udførelsen af vintervedligeholdelsesforanstaltninger.(12) Bevisbyrden påhviler den skadelidte.

Ansvarsvurderingen i glideskadesager er ikke væsensforskellig fra ansvarsvurderingen på andre områder, hvor vejmyndigheden selv tilrettelægger det nærmere indhold af sin indsats, og hvor domstolene generelt har været tilbageholdende med at pålægge myndighederne erstatningsansvar.(13) Om ansvaret på området for den almindelige vedligeholdelsespligt anfører Abitz således:(14)

»Ved bedømmelsen af dette ansvar må vejbestyrelsens pligter efter § 10, stk. 1, [nu § 8] imidlertid ses i sammenhæng med §'ens 2. stk., som fastslår, at det er vejbestyrelsen, der bestemmer, hvilke arbejder der skal udføres på vejene og afholder udgifterne herved, og med, hvad der i øvrigt er fastsat i loven om udøvelsen af vejadministrationen. Som følge heraf må en række af de beslutninger, som en vejbestyrelse træffer til opfyldelse af sine pligter, eller de handlinger, hvormed de bringes til udførelse, i vidt omfang være unddraget domstolens bedømmelse. [...] Dette hænger foruden med vejtekniske, færdselsmæssige o.lign. hensyn stærkt sammen med vidtrækkende økonomiske overvejelser - herunder også spørgsmålet om fordelingen af de for hånden værende midler

mellem vejformål og andre opgaver, som det ikke kan være domstolens sag at tage stilling til.«(15)

I praksis har domstolene været utilbøjelige til at pålægge kommunerne ansvar for utilstrækkelig bemanding/ressourcer. Illustrativ er en afgørelse fra Retten i Aarhus, hvor en boligforening rådede over 2 maskiner til snerydning. Grundet ekstraordinært vejrlig kørte disse i døgndrift, uden dog at kunne rydde hele området. Retten frifandt bl.a. med henvisning til vejrliget.(16) Ved vurderingen af, hvilke ressourcer, der skal være til rådighed for vintervedligeholdelsesindsatsen, må kommunerne, i overensstemmelse med præmisserne i bl.a. Odder Sygehus-sagen, overlades ganske vide rammer. Også her må grænsen trækkes ved det *forsvarlige*. Det forhold, at nabokommunen er bedre bemandet, kan således ikke i sig selv begrunde et ansvar.

Også ved tilrettelæggelsen og udførelsen af snerydning og glatførebekæmpelse må kommunen nødvendigvis – inden for rammerne af de til rådighed værende ressourcer – foretage en prioritering.(17) Det kan således ikke forventes, at alle veje ryddes straks, der falder sne.(18) Det er denne prioriteringsadgang, der er kommet til udtryk i vejlovens bestemmelser, hvorefter det er overladt til den enkelte vejmyndighed at fastlægge de nærmere retningslinjer for vintervedligeholdelsen.(19)

Ved bedømmelsen af, om en kommune ifalder erstatningsansvar for de af kommunen udarbejdede regulativer, eller for dens indsats inden for rammerne af det relevante direktiv, må domstolene derfor forventes at udvise forståelse for, at en forbedret – og dermed sikkerhedsfremmende – indsats er ressourcekrævende og dermed nødvendiggør politiske og økonomiske prioriteringer.

3.3 Ansvarsnormen i sager om kommuners vintervedligeholdelse

3.3.1 Udarbejdelsen af det kommunale regulativ – den generelle prioritering

Ved udarbejdelsen af de kommunale regulativer er den enkelte kommune som vejmyndighed forpligtet til at holde sine veje i *den stand, som trafikens art og størrelse kræver*, jf. vejlovens § 8.

Vejloven indeholder ikke herudover håndfaste bidrag til fastlæggelsen af den relevante standard, og i praksis overlades kommunerne ganske vide rammer for den generelle tilrettelæggelse af indsatsen. Det kunne forventes, at det af vinterudvalget udarbejdede paradigma, der fungerer som en art mindstekrav til prioriteringen af kommunale veje, vil blive tillagt betydning ved vurderingen af de kommunale direktiver. Dette synes imidlertid ikke at have været tilfældet under den tidligere vejlov, hvor domstolene så

399

vidt ses ikke har henvist til paradigmet. Det er derfor tvivlsomt, hvor stor en rolle det varslede (nye) direktiv vil få i kommende erstatningssager. Det må i stedet, i overensstemmelse med Pontoppidans kommentar i »Odder Sygehus«-sagen, og den praksis der i øvrigt har udviklet sig ved prøvelse af ressourcespørgsmål, forventes, at grænsen trækkes ved det *forsvarlige*, således at kommunerne ikke vil ifalde ansvar alene med henvisning til, at det pågældende direktiv er udtryk for et fejlskøn.

Det kan hertil bemærkes, at langt de fleste sager, hvor en kommune påstås (og findes) ansvarlig for en glideskade, da også omhandler kommunens konkrete udførelse af vintervedligeholdelsen.

3.3.2 Udførelsen af vintervedligeholdelsen – den konkrete prioritering

Også den faktiske udførelse af vintervedligeholdelsen indeholder betydelige skønsmomenter. Sammenlignet med den generelle prioritering – udarbejdelsen af de kommunale regulativer – er dette

skøn mere bundet. Den konkrete vintervedligeholdelsesindsats skal således ske i overensstemmelse med de med hjemmel i vejloven udarbejdede regulativer.

Da kompetencen til at fastsætte retningslinjer for vintervedligeholdelsen tilkommer kommunen, er det den enkelte kommunes regulativ for vintervedligeholdelse, domstolene tager udgangspunkt i, når det skal afgøres, om kommunen har handlet erstatningspådragende.(20) Ansvar for kommunens (mangelfulde) udførelse af vintervedligeholdelsesforanstaltninger svarer til andre områder, hvor myndighederne selv fastlægger omfanget af deres indsats.

Efter vandløbslovens § 12, stk. 4, smh. § 27, fastsætter vandløbsmyndighederne (kommunen) i vidt omfang selv niveauet for vandløbsvedligeholdelsen. Det samme gælder interne regler om det generelle tilsyn med offentlige veje. I U 2011.1520 Ø fangede bordet således, da det i regulativet var bestemt, at det pågældende stiområde skulle besigtiges 4 gange årligt. Besigtigelse var ikke foretaget i en særdeles kritisk periode på 3,5 måneder forud for ulykken og kommunen ifaldt derfor ansvar for ulykken, der skyldtes et hul opstået »over tid«.

Om ansvaret for udførelsen af de i regulativet fastlagte vinterforanstaltninger giver Abitz følgende eksempel:(21)

I [U 1941.1145 H] blev en sognekommune således dømt til at betale erstatning for en skade, der bl.a. skyldtes, at snerydningen, som i henhold til amtsrådets snekastningsregulativ skulle have været 5 m bred, kun var 3,10 m bred. Hvis amtsrådet her kun havde sat bredden til f.eks. 3 m, havde domstolene ikke kunnet kritisere dette eller idømme erstatningsansvar af den grund.

Som illustreret ved dette eksempel, er realiteten i glidesager, at kommunen ved udarbejdelse af vinterregulativer mere eller mindre fastlægger den ansvarsnorm, hvorefter indsatsen skal bedømmes. På baggrund af regulativet tager domstolene herefter stilling til sagens konkrete omstændigheder; ulykkestidspunktet,(22) vejrforholdene og vejrets udvikling,(23) vejens farlighed og karakter, vejens benyttelse,(24) trafikens intensitet mv.(25)

3.4 Årsagsforbindelse og adækvans

Kommunens erstatningsansvar er – som i øvrige erstatningssager – betinget af, at skaden er en adækvat og kausal følge af den ansvarspådragende handling eller undladelse. En særlig variant af årsagssammenhængsspørgsmålet er de sager, hvor det har været tvivlsomt, om grusning eller lignende foranstaltninger konkret ville have forhindret ulykken. Det kræves således ikke af kommunen, at denne rydder fortov og stier midt under en snestorm, hvis rydningen på grund af det fortsatte snevejr vurderes at være nytteløs.(26)

I Vestre Landsrets dom af 1. juli 2009 frifandtes kommunen for ansvar for en glideskade på et fortov, der var ryddet, men ikke saltet eller gruset, og hvor der på uheldstidspunktet havde ligget et tyndt lag sne. For landsretten havde en syns- og skønsmænd forklaret, at det var en almindelig erfaring, at hverken saltning eller grusning gavner under snefald eller fygning.(27)

Også mere sædvanlige årsagssammenhængsindsigelser har naturligvis betydning, jf. herved senest FED 2014.39 V, hvor kommunen frifandtes, idet det ikke kunne anses for bevist, at en mulig ansvarspådragende

400

vintervedligeholdelse var årsag til faldet. Ved vurderingen lagde landsretten vægt på, at der efter de for retten afgivne vidneforklaringer ikke var faldet nedbør siden kommunen om morgenen havde udført glatførebekæmpelse.

4. Praksis vedrørende kommunernes ansvar for (mangelfuld) vintervedligeholdelse

4.1 Indholdet af vintervedligeholdelsesdirektiverne

4.1.1 Undtagelse af veje

Vedligeholdelsespligten finder efter lovens ordlyd anvendelse på veje og stier. Det følger heraf, at der for visse arealer – uanset, at disse benyttes til færdsel – allerede efter arealernes karakter ikke påhviler kommunerne nogen vedligeholdelsespligt. Det vil blandt andet være tilfældet for sådanne »stier«, som opstår ved længere tids gang over græs- eller skovarealer.(28)

Inden for lovens område er spørgsmålet, i hvor stort et omfang kommunen kan gøre undtagelse fra vintervedligeholdelsespligten. Det følger af vejlovens § 62, stk. 3, at kommunen efter forhandling med politiet kan bestemme, at visse strækninger helt skal undtages fra snerydning eller glatførebekæmpelse.(29)

I en afgørelse fra Skjern gjorde skadelidte – der var faldet på en vej, som var undtaget fra snerydning – bl.a. gældende, at kommunen kun kunne undtage enkelte strækninger i medfør af vejrenholdelseslovens § 3, stk. 2 (nu vejlovens § 62, stk. 3). Undtagelserne i kommunens regulativ omfattede ¼ af alle veje i Skjern by og var derfor efter skadelidtes opfattelse for omfattende. Kommunen blev frifundet med den begrundelse, at der var truffet en politisk afgørelse, hvorefter vejen ikke var omfattet af glatførebekæmpelse, og at retten ikke fandt grundlag for at tilsidesætte denne afgørelse.(30)

I FED 2003.2928 Ø havde Stenløse Kommune foretaget en nedprioritering af kommunale villaveje, hvorefter disse var undtaget fra vintervedligeholdelse. Kernen i tvisten var, om der var hjemmel til at træffe afgørelse om (foruden snerydning) at undlade glatførebekæmpelse. Retten fandt, at Stenløse Kommune havde været berettiget til at undtage de pågældende veje, og blåstemplede herved tillige omfanget af undtagelsen.

Afgørelsen fra Skjern synes at befinde sig i grænseområdet for, hvor store strækninger, der konkret er hjemmel til at undtage. Domstolene er som nævnt kompetente til at prøve det af kommunen fastsatte regulativ, og selvom domstolene ved prøvelsen må forventes at vise respekt for de ressourceprioriteringshensyn, der nødvendigvis må indgå ved udarbejdelsen heraf, kan domstolene ikke helt undsige sig denne prøvelsesret og -pligt blot ved at henvise til, at der er truffet en politisk afgørelse.(31) Efter vejloven er udgangspunktet, at kommunen er ansvarlig for vintervedligeholdelsen af offentlige veje, og undtagelse herfra kræver lovhjemmel. Vejlovens § 62, stk. 3, giver hjemmel til undtagelse af konkrete vejstrækninger, og det må antages, at der ikke med hjemmel heri kan gøres så store undtagelser, at vintervedligeholdelsespligten reelt udhules.

Dette resultat stemmer tillige med cirkulære om vintervedligeholdelse og renholdelse af veje, hvoraf fremgår, at den dagældende bestemmelse i vejrenholdelseslovens § 2, stk. 3, der forudsættes videreført i vejlovens § 62, stk. 3 alene var tiltænkt vejstrækninger uden væsentlig betydning for denne offentlige trafik.(32)(33)

4.1.2 Prioritering af områderne

Som anført ovenfor i afsnit 2 må det forventes, at der i de fleste kommuners regulativer vil være sket en klassificering af veje, fortov og lignende efter trafikal vigtighed. Ved snefald eller glatførebekæmpelse arbejder kommunen sig igennem veje og stier, startende med de højest klassificerede således, at vintervedligeholdelse af lavere prioriterede stier alene sker, når og hvis glatførebekæmpelsen på de højere prioriterede områder er afsluttet. I regulativet kan endvidere bestemmes, at der på lavere prioriterede områder alene skal ske glatførebekæmpelse, når vintergenerne har antaget en vis kvalificeret karakter, eller alene inden for angivne tidsperioder.(34) Retspraksis viser, at domstolene som udgangspunkt respekterer disse prioriteringer.

Ved sin gennemgang af tidens praksis om ansvar for tilrettelæggelsen (prioriteringen) af kommunens indsats, tog Trolle udgangspunkt i, hvor faldet var sket.(35) En gennemgang af praksis viser dog, at det afgørende ikke først og fremmest er vejens karakter, men derimod de konkrete oplysninger om vejens benyttelse.

401

Der kan for veje henvises til en afgørelse fra Solrød, hvor glideskaden var indtrådt på en vej, der af kommunen var prioriteret i laveste kategori. Kommunen oplyste at have foretaget glatførebekæmpelse i perioden op til uheldet, men at man sjældent nåede til den pågældende vej. Henset til den begrænsede færdsel og områdets karakter fandt retten ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens (ned)prioritering af vejen, og da glatførebekæmpelsen var udført i overensstemmelse med kommunens retningslinjer, frifandt kommunen.(36) I en illustrativ sag fra Næstved frifandt en kommune under lignende omstændigheder for manglende vintervedligeholdelse af en mindre vej. Det fremgik af kommunens regulativ, at der på mindre veje alene skulle ske glatførebekæmpelse i afgrænsede tidsrum. Retten udtalte, at det ikke er muligt for en kommune at vintervedligeholde samtlige veje straks efter konstatering af et behov for glatførebekæmpelse. Det havde derfor været berettiget, at kommunen havde prioriteret som sket.(37) Der kan endvidere henvises til en afgørelse fra Retten i Helsingør, hvor en kommunens nedprioritering var begrundet i, at den pågældende vej var en blind villavej.(38)

Vedrørende prioritering af skoleveje kan henvises til en dom fra Gentofte, hvor den pågældende skolevej var kategoriseret i den laveste kategori. Sagsøger gjorde gældende, at der var tale om en vej med »blød« trafik, som nødvendigvis gjorde særligt omhyggelige foranstaltninger. Retten fandt ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens skøn, der efter det oplyste var begrundet i, at der var ringe trafik på den pågældende skolevej.(39) Illustrativ er også en sag fra Frederikshavn, hvor en skolevej var klassificeret i kategori 3 (svarede til en mindre villavej). Efter uheldet – og forud for retssagen – havde kommunen opprioriteret vejen. Retten tiltrådte, at kommunen som vejmyndighed havde en prioriteringsret og udtalte i tilknytning hertil, at man kun ville korrigere usaglige eller uforvarselige skøn. At kommunen senere havde opprioriteret vejen kunne ikke tages til indtægt for, at det oprindelige skøn var usagligt eller uforvarsligt, men var efter rettens opfattelse udtryk for en hensigtsmæssig revurdering af prioriteringen på baggrund af de nye oplysninger.(40) Selvom det givet kan indgå i kommunens overvejelser, at trafikken på skoleveje har en særlig karakter, synes domstolene således ikke at skærpe kravene til kommunens prioritering af skoleveje.

Fra praksis ud over de kommunale *veje* kan henvises til følgende afgørelser

I en sag mod Frederiksborg Amt var spørgsmålet, om amtet havde prioriteret et fortov for lavt, idet fortovet efter regulativet var prioriteret lavere end den tilstødende vej og cykelsti, hvilket havde medført, at der senest var foretaget glatførebekæmpelse et døgn forud for ulykken. Landsretten frifandt amtet, idet der efter det oplyste om færdslen på fortovet ikke var grundlag for at kritisere, at der blev saltet først på kørebaner og cykelstier og derefter på fortove.(41) U 1997.200 V vedrørte en faldskade på en parkeringsplads. Parkeringspladsen havde alene plads til 3-4 biler og benyttedes hovedsageligt af ansatte ved et kraftvarmeværk. Pladsen var prioriteret i kommunens laveste kategori. Det blev for retten oplyst, at parkeringspladsen i dagene op til ulykken i videre omfang havde været benyttet som arbejdsområde af skadelidte, der ikke var ansat på værket. Da kommunen ikke var underrettet om denne benyttelse, fandt landsretten ikke, at forholdet kunne tillægges betydning ved vurderingen af kommunens prioritering af området. Landsretten godkendte derfor kommunens skøn og frifandt.

I U 2012.2489 Ø ifaldt kommunen omvendt ansvar for manglende indsats på en kommunal sti, idet det for retten var oplyst, at der (kendeligt for kommunen) jævnligt løb smeltvand over den pågældende sti.

De citerede afgørelser illustrerer, at kommunerne overlades en ganske vid margin, til at foretage det i loven forudsatte skøn over vedligeholdelsesindsatsen, og at domstolene som udgangspunkt alene vil gribe ind over for den skete prioritering, hvis denne er usaglig eller uforvarselig. Udgangspunktet er således, at domstolene respekterer et kommunalt skøn, hvis dette er foretaget på forsvarelig vis, hvormed må forstås, at skønnet er udøvet i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger.

Kommunerne kan og skal foretage en konkret vurdering af behovet for vintervedligeholdelse, hvor områdets færdselsmæssige karakter naturligt skal indgå, men alene som et af flere relevante momenter. Mens en parkeringsplads foran et kraftvarmeværk ofte kan nedprioriteres, er det vanskeligt at forestille sig samme resultat for modtagelsesområdet foran et hospital, og mens en befærde byvej naturligt bør prioriteres højt, er dette sjældnere tilfældet for en blind villavej med få beboere og ringe færdsel. Den ovenfor omtalte U 2012.2489 Ø er udtryk for netop dette behov for en konkret vurdering af det nødvendige indsatsniveau.

Retstillingen svarer herved indholdsmæssigt til det af Pontoppidan beskrevne i hans kommentar til »Odder Sygehus«-sagen. Da det i praksis kun sjældent vil kunne påvises, at kommunens skøn er direkte uforvarsligt, bliver det afgørende i et stort antal sager – i hvert fald for spørgsmålet om regulativets indhold – ikke, *hvordan* kommunen har skønnet, men snarere *om* kommunen har foretaget et skøn.

Det må imidlertid fastholdes, at kommunerne kan ifalde ansvar for deres prioritering, og dermed for resultatet af det foretagne skøn. Et erstatningsansvar begrundet i, at kommunen har prioriteret det pågældende område, vil dog formentlig kun blive aktuelt, hvis sagsøger kan bevise, at det pågældende område er prioriteret *uforsvarligt* lavt,(42) hvilket navnlig vil være tilfældet, hvis den skadelidte, som

402

i U 2012.2489 Ø, kan påvise konkrete omstændigheder, der tilsiger en opprioritering af området.(43)

4.2 Kommunens ansvar for udførelsen af vintervedligeholdelsen – den faktiske indsats

Borgerne har i sagens natur ikke noget retskrav på, at der ikke opstår glat føre. Kommunerne er således som udgangspunkt ikke forpligtet til at foretage præventiv saltning eller lignende glatføreforanstillinger, hvis dette ikke følger af det relevante regulativ.(44)

I praksis skal sagsøgeren derfor – hvis ikke andet følger af regulativet – påvise, at der faktisk er indtrådt glatføre, at kommunen vidste eller burde have vidst dette, at kommunen efter det vedtagne regulativ havde en handlepligt, og at den mangelfulde indsats i anledning af vejrliget kan tilregnes kommunen som uagtsom.

4.2.1 Sager hvor kommunen har skønnet, at vedligeholdelse var unødvendig

I en del tilfælde har kommunen, eventuelt efter besigtigelse, vurderet, at det konkret er unødvendigt at foretage vintervedligeholdelse. En sådan skønsmæssig vurdering må bedømmes efter samme ansvarsnorm, som kendes fra andre skønspregede områder.(45) Vurderingen af, om kommunens skøn har været forsvarelig, må ske med udgangspunkt i de af kommunen udarbejdede regulativer for det pågældende område, jf. den ovenfor gengivne U 2011.1520 Ø.

Ved Vestre Landsrets dom af 23. februar 2007(46) frifandt Horsens Kommune, idet det ikke havde været »uforsvarligt«, at kommunen aftenen inden konkret havde skønnet, at der ikke var behov for yderligere snefyndning på pladsen.

Da prøvelsen i denne kategori af sager i det væsentligste vedrører kommunens skønsmæssige udøvelse, er domstolene generelt lydhøre over for kommunens argument om, at den manglende vedligeholdelse var udtryk for, at kommunen konkret havde skønnet, at glatførebekæmpelse ikke var påkrævet.

I en sag fra Aarhus havde kommunen efter en besigtigelse besluttet ikke at foretage yderligere glatførebekæmpelse af en central plads nytårsaftensdag. Dette skøn fandt retten ikke grundlag for at tilsidesætte.(47)

I U 1998.1706 V havde kommunen ryddet en busholdeplads frem til kl. 03 om morgenen på ulykkesdagen. Ved besigtigelse om morgenen på ulykkesdagen

havde kommunen vurderet, at der ikke var behov for yderligere glatførebekæmpelse. Retten lagde til grund, at der ikke var sket yderligere snefald efter rydningen om natten og frifandt derfor kommunen.

Generelt synes domstolene at være tilbageholdende med at pålægge en kommune ansvar, hvis denne kan føre bevis for faktisk at have skønnet over behovet for snerydning. Domsfældelse kræver formentlig, at skønnet er »åbenbart« forkert.(48)

Er forholdet i stedet det, at kommunen har undladt at skønne over behovet for vintervedligeholdelse, må denne undladelse – i hvert fald som hovedregel – anses for ansvarspådragende. Det vil således være tilfældet, hvis en kommune har konstateret de forhold, der efter det relevante regulativ begrundede en handlingspligt, men også i sager, hvor kommunen har været i uagtsom uvidenhed om de forhold, der nødvendiggjorde vintervedligeholdelsen, må dette i almindelighed kunne begrunde et ansvar.(49) Bevisbyrden for, at kommunen vidste, eller burde vide, at der var behov for glatførebekæmpelse, påhviler skadelidte.(50)

Kravene til kommunens indsats for at skaffe sig de nødvendige oplysninger skærpes, hvis vejrmeldingerne har givet konkret anledning til at være varsom, jf. U 2000.483 Ø, hvor landsretten pålagde Tårnby Kommune erstatningsansvar, for ikke tidligere på natten at have foretaget det tilsyn, der kunne have ført til gennemførelse af rettidige vintervedligeholdelsesforanstaltninger. Vejrudsigten forud for uheldet havde givet kraftige varsler (advarsler) om islag.(51)

403

4.2.2 Sager, hvor kommunen har igangsat vintervedligeholdelse

Langt hovedparten af glideskader opstår, fordi kommunen vel har iværksat glatførebekæmpelse, men endnu ikke er nået til det sted, hvor ulykken indtræder. I sådanne tilfælde tendere praksis til at frifinde kommunen.

I en afgørelse fra Retten i Aarhus havde kommunen på baggrund af meteorologiske oplysninger iværksat glatførebekæmpelse i overensstemmelse med regulativet, men var endnu ikke nået til ulykkesstedet. Da kommunen i sagens natur ikke kunne være alle steder på en gang, og da glatførebekæmpelsen var sket i overensstemmelse med regulativet, frifandtes kommunen.(52)

I FED 2000.640 Ø var snefaldet på stedet ophørt kl. 11.30, og snerydning var påbegyndt kl. 12.00. Sagsøger gled kl. 13.30 på et område af fortovet, hvortil snerydningen endnu ikke var nået. Landsretten fandt (modsat byretten) ikke, at det var ansvarspådragende, at snerydning først var begyndt en halv time efter snefaldets ophør og frifandt derfor. Afgørelsen vedrørte en privat grundejers ansvar, men udfaldet ville antageligt være blevet det samme for en kommune. I U 2015.1988 V fandt landsretten det (modsat byretten) ikke kritisabelt, at vinterindsatsen efter 4 timer endnu ikke var nået frem til uheldsstedet. Glatførebekæmpelse var iværksat rettidigt, og fremgangsmåden havde været i overensstemmelse med det udarbejdede regulativ.

Dommene illustrerer, at hvor en kommune rettidigt (inden for rimelig tid) har iværksat glatførebekæmpelse, og i øvrigt går frem efter en forsvarlig arbejdsplan, ifalder kommunen ikke ansvar for glideskader, der opstår på områder, hvor glatførebekæmpelsen endnu ikke er sket. En kommune kan derimod næppe undskylde sig med, at den endnu ikke har nået det pågældende område, hvis beredskabet har været beskæftiget med andre ikke vinterrelaterede (eller i øvrigt hastende) opgaver, jf. præmisserne i Retten i Viborgs dom af 27. februar 2007:(53)

»Da der ikke er foretaget glatførebekæmpelse på busstoppestedet [uheldsdato], da dette ikke skyldtes, at sagsøgtes vejmand var optaget af vintervedligeholdelse på steder, som sagsøgte har prioriteret højere end busstoppesteder [...] har sagsøgte efter rettens opfattelse udvist forsømmelse eller fejl og er derfor erstatningsansvarlig.«

4.2.3 Sager, hvor kommunen har vintervedligeholdt det pågældende område

Også på områder, hvor kommunen har foretaget vintervedligeholdelse, kan det ske, at der indtræder uheld. Ved snerydningen må det således forventes, at der enkelte steder på det ryddede område fortsat kan være glatte pletter.

Standarden for den foretagne indsats er, som de øvrige standarder for indsatsen, først og fremmest den i kommunens eget regulativ fastsatte. I praksis udviser domstolene generelt forståelse for, at det er vanskeligt – om ikke umuligt – at undgå, at der på mindre områder fortsat er glat.

I den ovenfor omtalte U 1998.1706 V havde kommunen foretaget glatførebekæmpelse forud for ulykkestidspunktet. Landsretten lagde til grund, at rydningen og saltningen ikke fuldstændigt havde fjernet al sne og islag. Landsretten frifandt kommunen med den begrundelse, at kommunen ikke havde handlet ansvarspådragende ved ikke at have sikret sig, at der ikke på kørebanen kunne være enkelte glatte pletter.

I FED 2000.651 Ø frifandtes en kommune ligeledes, idet retten lagde til grund, at der på uheldstidspunktet alene havde været sporadisk glat lokalt på fortove og veje.

Bliver pletterne til egentlige områder, hvor der ikke er sket tilstrækkelig sne- og islagsbekæmpelse, kan kommunen dog ifalde ansvar, jf. VLD af 1. juni 1972, hvor uheldsstedet (et fortov) var vintervedligeholdt med undtagelse af en 10 meter bred stribe is.(54)

5. Kommunen som grundejer og arbejdsgiver

I et antal sager bedømmes kommunens ansvar ikke efter de ovenfor beskrevne retningslinjer for vejmyndigheders vintervedligeholdelsesindsats. Når kommunen agerer som grundejer, ifalder den ansvar som grundejer, og når kommunen agerer som arbejdsgiver, ifalder den ansvar som arbejdsgiver.

5.1 Kommunen som grundejer

Sker en ulykke på et kommunen tilhørende areal, som ikke omfattes af vejloven, skal kommunens ansvar vurderes efter reglerne for grundejeres ansvar for vintervedligeholdelse, jf. vejlovens §§ 63-68.(55) Dette vil blandt andet være tilfældet for uheld ved kommunens rådhus, skoler, biblioteker eller lignende samt de til sådanne institutioner hørende fortove, parkeringsarealer eller offentlige pladser.

I en sag fra Birkerød vedrørende en glideskade på en sti mellem rådhuset og postkontoret påberåbte kommunen sig, at den som myndighed havde skønnet, at der ikke var behov for glatførebekæmpelse. Byretten fandt, at kommunen som grundejer var erstatningsansvarlig.(56)

5.1.1 Ansvarsnormen for grundejere

Efter vejlovens § 66 omfatter grundejerens snerydningspligt rydning af fortov eller sti »snarest muligt efter snefald«, og efter § 67 påhviler det grundejeren at foretage foranstaltninger til glatførebekæmpelse »snarest muligt efter førets indtræden«

404

Kommunen kan efter vejlovens § 65 fastsætte nærmere regler om grundejerens vedligeholdelsesforpligtelse. Kommunen kan endvidere efter § 64, stk. 1, og 2, pålægge grundejere at vedligeholde visse offentlige vejstrækninger. Den herved »udlagte« vedligeholdelsespligt omfattes da af det af kommunen udarbejdede regulativ. Når der i disse tilfælde findes et relevant regulativ, vurderes grundejeransvaret med udgangspunktet i den normering, der følger af de relevante kommunale regulativer, jf. U 2013.345 Ø. Er der for uheldsstedet ikke fastsat nærmere regler i kommunens regulativer, er udgangspunktet lovens ordlyd, der pålægger at foretage snerydning hhv. foretage glatførebekæmpelse *snarest muligt*.

Det er i litteraturen traditionelt antaget, at der påhviler grundejere et *strengt culpaansvar*, jf. herved Bo von Eyben og Helle Isager, »*Lærebog i erstatningsret*«, (57) der henviser til Trolles »*Risiko og skyld i erstatningspraxis*«. Formuleringen – der omhandler grundejerens ansvar i almindelighed, og altså ikke specielt glatførebekæmpelsen – fandt vej ind i værket allerede i førsteudgaven, (58) og har stået uændret siden. Udtalelsen synes at have overlevet sig selv, og er i alle tilfælde næppe rammende for nyere praksis vedrørende grundejeres glatførebekæmpelse.

I FED 2000.640 Ø (dissens for ansvar) frifandt retten grundejeren, idet grundejeren ikke havde »tilsidesat den påhvilede rydningspligt på ansvarspådragende måde«.

I FED 2015.159 Ø fandt retten det ikke bevist, at det sagsøgte boligselskab »skulle have forsømt sin pligt til at træffe foranstaltninger mod glat føre«.

I U 2014.2205 V fandt retten, at en udlejer havde en pligt til som grundejer at være særlig opmærksom på at træffe tilstrækkelige glatføreforanstaltninger. Ansvarsskærpelsen synes begrundet i det oplyste om færdslen, snarere end det forhold, at ansvaret påhvilede den sagsøgte som grundejer.

Ansvarsnormen for grundejere synes ikke at være væsensforskellig fra det ansvar, der påhviler vejmyndigheden: Det må først fastslås, om tilstanden var uforsvarlig, og dernæst om denne tilstand kan henføres til fejl eller forsømmelser begået af den, der har ansvar for glatførebekæmpelsen. De citerede bemærkninger om et skærpet ansvar kan måske tilskrives, at fokus i retspraksis ofte er lagt på første led; om tilstanden er uforsvarlig. Præmisserne tager i mange afgørelse ikke stilling til, om det uforsvarlige forhold kan tilregnes grundejeren, og praksis får herved et objektiviseret præg. At det ikke direkte er nævnt er imidlertid ikke det samme som, at retterne ikke vurderer tilregnelighedskriteriet, og der ses under alle omstændigheder ikke i nyere praksis vedrørende glideskader at være eksempler på, at landsretterne i deres præmisser har foretaget andet end en sædvanlig culpavurdering.

Når ansvarsvurderingen i enkelte sager er skærpet, er dette sket med henvisning til sagens konkrete omstændigheder, eksempelvis det oplyste om færdslen på grunden, jf. U 2014.2205 V. En sådan skærpelse er i overensstemmelse med ansvarsnormen for vejmyndigheden, hvoraf det efter vejlovens § 8 kræves, at offentlige veje holdes i »den stand, som trafikens art og størrelse kræver«.

5.1.2 Grundejerens prioriteringsret

Som grundejer råder kommunerne over betydelige faciliteter, og mens en parcellhusejer næppe kan påberåbe sig, at han prioriterede baghaven over forhaven, opstår derfor et spørgsmål om, hvorvidt kommunen i disse tilfælde er berettiget til at foretage prioritering af sin indsats som grundejer.

Praksis synes at tillade, at større private institutioner, eksempelvis boligorganisationer, uddannelsesinstitutioner eller lignende, i et vist omfang kan prioritere deres indsats, jf. særligt tydeligt landsrettens præmisser i U 2015.2916 H. (59) Det må antages, at der tilsvarende gælder en ret for kommunen, når denne som grundejer er ansvarlig for større arealer, til at lægge en plan for indsatsen således, at kommunen ikke ifalder ansvar, når den går frem efter planen, jf. FED 2013.55 V. I FED 2010.89 V blev Viborg Kommune som grundejer frifundet for ansvar med henvisning til, at denne havde en saglig og velbegrundet prioriteringsplan ved snerydningen.

5.2 Kommunen som arbejdsgiver

Hvis kommunen (eventuelt tillige) er arbejdsgiver, (60) synes domstolene at skærpe ansvarsvurderingen, jf. særligt tydeligt den frifindende U 2012.1528 V, hvori retten udtalte, at regionen som arbejdsgiver havde en særlig pligt til at forhindre skader. Forholdet fandtes ikke omfattet af arbejdsmiljøloven, men arbejdsgiverforhol-

det skærpede kravene til kommunens vedligeholdelsespligt som grundejer.

I U 2001.2123 V udtalte landsretten, at der må påhvile en arbejdsgiver en – set i forhold til det almindelige grundejeransvar – videregående forpligtelse til at sørge for, at de ansatte kan færdes sikkert på det areal, som benyttes under udførelsen af arbejdet. (61)

405

I U 2014.25 Ø frifandt en privat arbejdsgiver i en sag, hvor skaden var indtrådt, mens glatførebekæmpelse var i gang. Landsretten fandt, uanset om ansvaret var et grundejeransvar eller et arbejdsgiveransvar, at arbejdsgiveren havde levet op til de sædvanlige krav, der kan stilles til glatførebekæmpelse.

Ved vurderingen af, om ansvaret skal bedømmes efter ansvarsnormen for arbejdsgivere, er det næppe tilstrækkeligt, at der består et ansættelsesforhold mellem skadelidte og skadevolder, idet det må kræves, at uheldsstedet faktisk benyttes til eller i tilknytning til arbejdets udførelse, jf. U 2015.2916 H.

6. Skadelidtes passivitet og beviskrav

Det er skadelidte, der har bevisbyrden for, at kommunens manglende eller utilstrækkelige glatførebekæmpelse er ansvarspådragende. Ved vurderingen af, om skadelidte har løftet denne bevisbyrde, tillægges det væsentlig betydning, om skadelidte straks efter ulykken har kontaktet kommunen eller på anden måde gjort kommunen opmærksomhed på ulykken. Herved varetages hensynet til kommunens mulighed for at forholde sig til ulykkesstedets beskaffenhed på ulykkestidspunktet, samt at foretage relevant bevissikring. Et islag eller snedække afventer ikke et af retten udmeldt syn og skøn, og kommunens mulighed for forsvarlig oplysning af omstændighederne i forbindelse med hændelsen hænger derfor tidsmæssigt nært sammen med ulykken. (62)

I en sag fra 1989 frifandt Horsens Kommune. Skadelidte havde først 3 ½ måned efter glideskaden rettet henvendelse til kommunen, hvilket efter byrettens opfattelse havde vanskeliggjort fremskaffelsen af konkrete oplysninger om glatførebekæmpelsen på det pågældende sted. Byretten (63) fandt, at dette måtte komme sagsøger bevismæssigt til skade, mens landsretten nøjedes med at konstatere, at det ikke med sikkerhed kunne fastslås, hvorledes uheldet havde fundet sted. (64)

Også i FED 2005.134 V tillagdes skadelidtes sene henvendelse bevismæssig skadevirkning. Skadelidte havde således først 4-6 måneder efter uheldet gjort kommunen opmærksom på sin tilskadekomst.

Bevismæssige passivitetsbetragtninger er i sager om glideskader ikke væsensforskellige fra andre sager om passivitet. (65) Glideskader adskiller sig dog fra andre personskader derved, at tidshorisonen for bevissikring ofte vil være ganske kort. (66) Bevismæssig skadevirkning begrundet i skadelidtes passivitet vil således formentlig lettere komme på tale i sager om ansvar for vintervedligeholdelse, end i de fleste andre personskadesager, og praksis synes generelt at stille strenge krav til skadelidtes anmeldelse af ulykken eller anden form for bevissikring.

Det kan overvejes, om det forhold, at der i dag er lettere tilgang til data om historiske vejrforhold, kan medføre, at skadelidte indrømmes længere reaktionsfrist. Heroverfor står imidlertid, at vejrforhold og i særdeleshed veje og stiers beskaffenhed kan variere betydeligt inden for små geografiske afstande og inden for korte tidsperioder. Der kan være langt til nærmeste målestation eller imellem to måletidspunkter, og der kan i visse sager være tale om ganske lokalt glatføre. Kommunens adgang til forsvarlig oplysning er derfor stadig afhængig af en hurtig underretning, og det må i reglen kræves, at anmeldelse af glideskader sker forholdsvis kort tid efter, at ulykken er indtrådt.

- 1 Lovens centrale bestemmelse vedrørende vintervedligeholdelse, § 62, viderefører med få ændringer den hidtidige retstilstand efter renholdelseslovens §§ 2-4 og 15, jf. LFF 20/2014, de specielle bemærkninger til § 62.
- 2 Den tidligere lovs 10-meter regel er udbyttet i Vejdirektoratets brev af 5. februar 2014, og må antages fortsat at være udtryk for gældende ret. I modsætning til den dagældende vejrenholdelseslov § 6, stk. 1, er adgangen til at pålægge grundejeren vedligeholdelsespligt ikke begrænset til veje, hvortil grundejeren har lovlig adgang.
- 3 Med undtagelse af den sproglige ændring fra »vejbestyrelse« til »vejmyndighed« er bestemmelsen enslydende med den tidligere lov om offentlige veje § 10. Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i hidtidig praksis, jf. LFF 20/2014, specielle bemærkninger til § 8.
- 4 Vinterudvalgets paradigma for regulativ om vintervedligeholdelse og renholdelse af veje, stier og pladser af 21. juni 2006. Paradigmaet skal læses i sammenhæng med Strategi for vintertjeneste på stats- og kommuneveje af 21. juni 2006.
- 5 Trafik og Veje, 2014 oktober, »Er kommunens vinterregulativ tidssvarende«. Paradigmaet er sendt i høring den 1. juni 2015.
- 6 Jf. Strategi for vintertjeneste på stats- og kommuneveje.
- 7 U 1985B.248. Se om Odder Sygehus og Pontoppidans kommentar von Eyben og Isager: »Lærebog i erstatningsret«, 8. udgave s. 198. Kommentaren kan ikke tages til indtægt for, at domstolene ikke har kompetence til at prøve tvister, der indeholder politiske og økonomiske aspekter, jf. også det udtrykkelige forbehold om, at grænsen for de »ret vide rammer« måtte trækkes ved det lægeligt forsvarlige, jf. om denne grænse U 1987.258 H og Hornslets kommentar i U 1987B.291.
- 8 I U 2008.2813 H frifandtes en region ligeledes med henvisning til ressourcetraktninger, idet Højesteret på baggrund af en udtalelse fra retslægerådet lagde til grund, at der ikke fandtes en almindelig anerkendt praksis eller bindende vejledning vedrørende muligheden for at foretage nethindeoperationer i weekenden. Udtalt, at spørgsmålet i hvilket omfang der skal være et akut beredskab til operation af nethindeløsning er et politisk-økonomisk spørgsmål, hvorfor regionen ikke kunne pålægges ansvar.
- 9 Ulfbeck: »Erstatningsretlige grænseområder«, 2. udgave 2010 s. 265.
- 10 Spørgsmålet om domstolsprøvelse af myndigheders skøn er indgående behandlet af Nick Stausholm i PhD.-afhandlingen »Pligtmæssigt skøn – forbud mod skøn under (utilstrækkelig) regel?« fra 2015, hvor forfatteren argumenterer for, at myndighedernes regelfastsættelse bør bedømmes efter, om de giver adækvate/tilfredsstillende resultater i den enkelte sag, jf. særligt s. 291ff.
- 11 Gomard i U 2004B.383 (pkt. 8), med omtale af U 2001.956 Ø vedrørende en kommunes langsommelige behandling af en førtidspensionssag. I samme retning Ulfbeck: »Erstatningsretlige grænseområder«, 2. udgave 2010 s. 270, hvor det konkluderes, at det offentliges erstatningsansvar for »serviceydelse« i flere henseender fremstår som mildt i sammenligning med private skadevolderes erstatningsansvar i lignende situationer. Se om offentlige serviceydelser også Carsten Henriksen »Minimumsstandarder for offentlig service – en kommentar til UfR 2013.2324 H« i Festskrift til Steen Rønsholdt.
- 12 Jf. U 1967.299 H, hvor Højesteret tilsluttede sig, at en kommune ikke havde handlet uagtsomt ved i forbindelse med snerydningen at henlægge en uafmærket snebunke ved en vejudmunding i 8 dage.
- 13 Se om spørgsmålet Trolle i U 1973B.181, von Eyben og Isager: »Lærebog i erstatningsret«, 8. udgave s. 108ff og fra praksis vedrørende den dagældende vejlovs § 10: U 1968.657 Ø, U 1968.874 Ø, U 1973.1 H, U 1974.670 H, FED 1995.606 V, U 1996.43/2 H og FED 1997.87 V.
- 14 E. A. Abitz: »Vejlovene«, 1981, s. 32f.
- 15 Abitz: »Vejenes retsforhold«, 1950, s. 233f udtrykker samme begrænsning af de offentlige myndigheders ansvar, når sagen fordrer en stillingtagen til myndighedens skøn over det nødvendige indsatsniveau.
- 16 Retten i Aarhus' dom af 7. september 2010 i BS. 1-721/2008.
- 17 von Eyben og Isager »Lærebog i erstatningsret«, 8. udgave s. 109.
- 18 Trolle: »Risiko og skyld«, 2. udg. 1969 s. 98: Kommunerne kan jo ikke »gruse samtidig alle vegne«
- 19 Ulfbeck: »Erstatningsretlige grænseområder«, 2. udgave 2010 s. 266, n. 30 med omtale af U 2010.336 Ø.
- 20 I FED 2005.34 V lagde retten således vægt på, at kommunen i overensstemmelse med regulativet havde saltet om morgenen. Det forhold, at der siden var faldet let sne, havde ikke medført en pligt til fornyet indsats, og kommunen frifandtes derfor
- 21 Abitz: »Vejenes retsforhold«, 1950, s. 239 med note 42.
- 22 Se de frifindende domme FED 1998.1942 Ø (tillagt betydning, at ulykken var sket før kl 7.) FED 1996.1392 V (ulykke indtrådte kl. 7.30) og omvendt FED 1999.2492 Ø (ansvar for tilskadekomst kl. 6.45. Uheldsstedet var i sagen en offentlig tilgængelig (og befærdet) busholdeplads).
- 23 Det er almindeligt forekommende i domstolens præmisser, at kommunen frifindes eller dømmes »efter oplysningerne om vejrforholdene den pågældende dag«, jf. eksempelvis U 2014.25 Ø
- 24 I U 2013.2870 V frifandtes en privat grundejer i en sag om glideskade ved en vaskehal bl.a. med den begrundelse, at vaskehallen var lukket, og at der derfor ikke var almindelig færdsel på tidspunktet for ulykken.
- 25 I FED 1997.1783 V fandt retten efter det oplyste, at den udførte saltning ikke havde været fuldt tilstrækkelig. Under hensyn til, at det konkret ikke var muligt at foretage anden glatførebekæmpelse – på grund af uheldsstedets beskaffenhed kunne sneplov ikke anvendes – blev kommunen på trods heraf frifundet.
- 26 Jf. U 1947.648 H samt forudsætningsvis afgørelserne U 1968.268 H, U 1966.285 H og U 1996.945 V, der dog alle statuerede ansvar, idet yderligere indsats ikke kunne antages at være uden nytte.
- 27 VLD af 1. juli 1999 i VLB-0412-98. Se også Retten i Glostrups dom af 26. juni 2003 i BS 1229/2002. Fra praksis vedrørende privates erstatningsansvar kan henvises til U 2011.738 Ø og FED 2010.67 Ø (syn og skøn fastslog, at grusning ikke ville have haft nogen virkning).
- 28 Retten i Helsingørs dom af 23. november 2000 i sag BS 1-135/2000 vedrører netop et sådant tilfælde.
- 29 Selvom loven kun indeholdt bestemmelser om undladelse af snerydning, var det også under den tidligere vejrenholdelseslov antaget, at kommunen kunne træffe beslutning om undladelse af glatførebekæmpelse, jf. FED 2003.2928 Ø og Vejdirektoratets SKR 2010-03-08
- 30 Retten i Skjerns dom af 7. maj 1997 i BS 524/97.
- 31 Dette følger tillige af Pontoppidans kommentar om, at grænsen må trækkes ved »det forsvarlige«.
- 32 CIR 135 af 6. december 1985 om lov om vintervedligeholdelse og renholdelse af veje pkt. 3, der er en ordret videreførelse af den tidligere snekastningslovs § 1, stk. 2, 2. pkt., jf. lov nr. 158 af 13. april 1938. Det hedder i forarbejderne til § 62, stk. 3 (specielle bemærkninger), at »det forudsættes, at vejmyndighedens vurdering af om der skal ske fritagelse fra pligten til at snerydde og glatførebekæmpe mv. på de private fællesveje og på de offentlige veje, sker ved en afvejning af de samme saglige, trafikale hensyn«
- 33 Den nærmere rækkevidde af undtagelsesbestemmelsen er beslægtet med det klassiske forvaltningsretlige spørgsmål om minimumsstandarder for den offentlige service, der senest er behandlet af Carsten Henriksen i »Festskrift til Steen Rønsholdt«, s. 177ff.
- 34 Dette godkendte Retten i Næstved således ved dom af 20. oktober 2000 i BS 246/1999.
- 35 Se Trolle: »Risiko og skyld i erstatningspraksis«, 2. udgave 1969, s. 95ff
- 36 FED 2004.550 Ø
- 37 Retten i Næstveds dom af 20. oktober 2000 i BS 246/1999
- 38 Retten i Helsingørs dom af 3. marts 1988 i BS 1328/87
- 39 Retten i Gentoftes dom af 25. juni 1997 i BS 28/95
- 40 Retten i Frederikshavn af 18. februar 2003 i BS 1-428/2002
- 41 FED 1999.411 Ø (I byretten var amtet fundet erstatningsansvarlig)
- 42 Se om en beslægtet problemstilling FOB 2014-9, hvor Ombudsmanden fandt, at en kommunalt udarbejdet spareplan på anbringelsesområdet gav

- anledning til alvorlig bekymring for, om de mest udsatte børns retssikkerhed ville komme under pres.
- 43 Det vil i sådanne tilfælde være en betingelse, at kommunen kendte eller burde kende de omstændigheder, der begrundede den skærpede vedligeholdelsespligt.
- 44 Retten i Hobros dom af 2. februar 2004 i sag BS 1-355/2002
- 45 Se eksempelvis Retten i Kjellerups dom af 27. juni 2005 i sag BS 1-899/2004 og FED 1997.1783 V. (Domstolens respekt for forvaltningens skønsudøvelse kendes fra en række forvaltningsområder, og er bl.a. gennemgået af Garde m.fl. i »Forvaltningsret – Almindelige emner« 5. udgave 2009, s. 385ff., særligt s. 399ff.)
- 46 Sag BS 2547-95. Se generelt om retskrav på serviceydelser Carsten Henriksen, »Minimumsstandarder for offentlige service – en kommentar til UfR 2013.2324 H«.
- 47 Retten i Århus af 2. april 2004 i BS 6-4427/2003
- 48 Jf. om dette kriterium i myndighedssager Gomard i U 2004B.383. I Retten i Horsens dom af 23. februar 2000, BS 12-91/99 fandtes det »uforsvarligt«, at der på en sti, der var prioriteret i højeste kategori, ikke var saltet aftenen forinden uheldet (der var aftenen inden varslet nattefrost).
- 49 I Retten i Århus' dom af 21. januar 2005 i sag BS 10.592/2004 fandt retten ikke, at amtet »burde have indset« behovet for vintervedligeholdelse, og amtets manglende indsats var som følge deraf ikke ansvarspådragende.
- 50 U 1952.1065 V og U 1973.1 H. Kommunen vil muligvis kunne godtgøre, at dens manglende kendskab ikke var ansvarspådragende ved dokumentation for arbejdsgange, der sikrer, at der eksisterer et forsvarligt system til identifikation af vejrlig. Det kan hertil overvejes, om kommunen i modsat fald kan siges at have handlet uforsvarligt ved ikke at have oprettet et sådant beredskab. Spørgsmålet ses ikke at være prøvet i trykt praksis.
- 51 Generelt vil varsling om vejrlig kunne begrunde en skærpet bedømmelse af kommunernes indsats, således som det også skete i FED 1999.2492 Ø og U 2000.483 Ø
- 52 Retten i Århus' dom af 5. december 2001 i BS 6-764/2001.
- 53 Retten i Viborgs dom af 27. februar 2007 i BS 69-1-314/2006.
- 54 VLD af 1. juni 1972, sag B-3117/1971
- 55 Se de frifindende domme U 2014.2205 V og U 2015.159 Ø
- 56 Retten i Hørsholms dom af 14. januar 1997 i BS 876/1996
- 57 von Eyben og Isager: »Lærebog i erstatningsret« 7. udgave s. 102f (»retspraksis er streng på dette område«). Forfatterne tilsluttede sig dog allerede i denne udgave – fremstillingens side 104 - den ovenfor beskrevne »lempeligere« bedømmelse af vejmyndighedens ansvar og synes således at differentiere mellem sager om uheld på veje og andre færdselsbaner og uheld på fast ejendom. I forfatterens 8. udgave fra 2015 er formuleringen ændret, således, at der nu »stilles betydelige krav på dette område« (s. 107). Det er uklart, om og i hvilket omfang, forfatterne herved har fraveget tidligere tiders »strengt ansvar«-terminologi, og der er da heller ikke sket konsekvensrettelse på side 182, hvor ansvaret fortsat beskrives som et »strengt culpaansvar«.
- 58 Og i realiteten allerede i Jørgensen og Nørgaard: »Erstatningsret« 1976, s. 18.
- 59 Højesterets flertal synes at have tiltrådt denne prioriteringsret.
- 60 Omfattes forholdet af arbejdsmiljøloven, skal spørgsmålet afgøres efter denne lov og de i medfør af loven udstedte bekendtgørelser.
- 61 Se også FED 1999.591 V
- 62 En interessant afgørelse med modsat fortegn er U 2015.248 V om en faldskade på grund af en ujævn flise. Det kom i sagen kommunen bevismæssigt til skade, at kommunen kort efter ulykken havde udbedret ujævnheden.
- 63 Retten i Horsens dom af 12. september 1989 i BS 13-107/88.
- 64 VLD af 19. august 1992 i B 2171/1989
- 65 Se således også Martin Haug og Finn Schwarz, »Ansvar for arbejdsskader – det fysiske og psykiske arbejdsmiljø«, 2. udgave, 2012, s. 386-88.
- 66 Se også U 1948.417 H (bevismæssig skadevirkning idet uheldet var anmeldt to uger efter ulykken), Retten i Århus' dom af 6. april 1989 i sag BS 44488-12/1987 (i en i øvrigt veloplyst sag tillagt skadevirkning, at anmeldelse var sket en måned efter ulykken), Retten i Grenaa dom af 22. december 1999 i sag BS 84/99 (3 år mellem skade og anmeldelse), Retten i Holbæks dom af 21. oktober 1999 i sag 1058/96 (9 måneder hengået) og U 1958.68 H (1 år).